

Мазяр О. Нівелювання патологічної субособистості засобами творчо-проективних методів. *Творчість як засіб особистісного росту та гармонізації людських стосунків* : тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції. Київ-Житомир : Державний фонд фундаментальних досліджень МОН України, 2005. С. 118-119.

С. 118

Олег Мазяр

асистент кафедри соціальної та практичної психології
Житомирського державного університету імені Івана Франка

НІВЕЛЮВАННЯ ПАТОЛОГІЧНОЇ СУБОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ ТВОРЧО-ПРОЕКТИВНИХ МЕТОДІВ

Існування особистісної проблематики, що виражається в неадекватному функціонуванні на рівні поведінкових паттернів, афективних та когнітивних реакцій, ми пов'язуємо із субституційною актуалізованістю патологічної субособистості. Реальність, несвідоме буття патологічної субособистості особливо чітко простежується після курсу психотерапії, коли клієнт починає "інакше" реагувати на колишні стимули. Тому головна проблема, яка постає перед психологами-практиками, – це пошук і впровадження валідних та надійних засобів нівелювання патологічної субособистості. Ці засоби повинні істинно віддзеркалювати клієнту його соціально-психологічну феноменологію.

С. 119

Ми виходимо із загальноприйнятих гіпотез про те, що 1) особистісна проблематика не усвідомлюється суб'єктом, і про те, що 2) шлях до несвідомого лежить у продуктах (матеріалах) творчої самореалізації. Останнє припущення було висунуте ще І.М. Сєченовим і підтверджене емпіричними дослідженнями З. Фрейда, А. Адлера,

К. Юнга, Т.С. Яценко та ін. Наголошуємо, завдання нівелювати патологічну субособистість не може бути реалізоване лише в рамках арт-терапії (в арт-терапії можливе тільки симптоматичне полегшення завдяки захисним механізмів сублімації і тільки), тому що терапія патологічної субособистості вимагає передусім потужного глибинного когнітивного, вербального переосмислення (усвідомлення) власної неадекватності. Таким вимогам, наприклад, оптимально задовольняє психоаналіз тематичних малюнків, запропонований академіком АПН України Т.С. Яценко. Дана методика симультанно поєднує діагностику та психокорекцію.

Малювання до певної міри інфантилізує суб'єкта, природно вводить його у стан Я Дитини, а значить наближає до нерозв'язаних проблем дитинства, які визначають магістральну лінію поведінки у теперішньому. Малюючи, суб'єкт мимовільно потрапляє в інфантильномовне середовище, він отримує нагоду символічно презентувати і творчо переробити психічний матеріал, досі не асимільований свідомістю. Унікальність процесу "малювання для психолога" полягає в тому, що творчість стає актом не просто самопрезентації, а перетворюється в акт самодослідження за посередництва компетентного супроводу психолога-практика.

Процес творення і його подальше соціально-психологічне осмислення в результаті процесуальної психодіагностики дозволяє суб'єкту експериментально моделювати, апробувати і фіксувати нові, адаптовані форми спілкування, самооцінки, самореалізації.

Процес творчості вирізняє саме те, що він дозволяє виходити за межі проблемної, стереотипної поведінки, а це саме по собі стає своєрідною автотерапією. Без такої внутрішньої роботи неможливо уявити особистісного зростання. Власне особистісне зростання – це подолання самого себе, вихід на якісно інший рівень соціально-психологічних транзакцій. У випадку психотерапії творчість стає

ефективним феноменологічним матеріалом діагностики та психокорекції особистісної проблематики, оскільки творчість також забезпечує відчуття захисту від ситуації ризику, пов'язаного із небезпекою виявитися відкритим, слабким, неадекватним, проблемним.

Таким чином, проблема нівелювання патологічної субособистості лежить в рамках пошуку, стимулювання та афективно-когнітивного аналізу (інтерпретації) внутрішніх психічних феноменів, вихід на які безпосередньо пов'язаний із творчістю. Проективні методи, процесуальна діагностика продуктів творчості – напроцуд актуальна і невичерпана сфера психотерапії.